

**A 2019/2020. tanévi
Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny
első forduló**

MAGYAR NYELV

Javítási-értékelési útmutató

1.	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 10%;"></th> <th style="width: 15%;">ellátottság</th> <th style="width: 20%;">jelentés</th> <th style="width: 15%;">megfosztottság</th> <th style="width: 20%;">jelentés</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>csín</td> <td><i>csinos</i></td> <td>'jó alakú, szép'</td> <td><i>csintalan</i></td> <td>'pajkos, fegyelmezetlen'</td> </tr> <tr> <td>ék</td> <td><i>ékes</i></td> <td>'vmivel díszített, díszes'</td> <td><i>éktelen</i></td> <td>'nagyértékű, rettenetes'</td> </tr> <tr> <td>idő</td> <td><i>idős</i></td> <td>'öreg'</td> <td><i>időtlen; idétlen</i></td> <td>'örök, el nem múló; ügyetlen'</td> </tr> <tr> <td>szám</td> <td><i>számos</i></td> <td>'sok'</td> <td><i>számtalan</i></td> <td>'sok'</td> </tr> </tbody> </table> <p>Következtetés: Pl.: Az ellentétes jelentésű képzőkkel nem képeztünk ellentétes jelentésű szavakat. Az új jelentéseknek nincs közük egymáshoz.</p> <p><u>Szó + jelentés 0,5 pont (összesen 1 pont), a következtetés megfogalmazása 1 pont</u></p>		ellátottság	jelentés	megfosztottság	jelentés	csín	<i>csinos</i>	'jó alakú, szép'	<i>csintalan</i>	'pajkos, fegyelmezetlen'	ék	<i>ékes</i>	'vmivel díszített, díszes'	<i>éktelen</i>	'nagyértékű, rettenetes'	idő	<i>idős</i>	'öreg'	<i>időtlen; idétlen</i>	'örök, el nem múló; ügyetlen'	szám	<i>számos</i>	'sok'	<i>számtalan</i>	'sok'	Összesen	5 pont
	ellátottság	jelentés	megfosztottság	jelentés																								
csín	<i>csinos</i>	'jó alakú, szép'	<i>csintalan</i>	'pajkos, fegyelmezetlen'																								
ék	<i>ékes</i>	'vmivel díszített, díszes'	<i>éktelen</i>	'nagyértékű, rettenetes'																								
idő	<i>idős</i>	'öreg'	<i>időtlen; idétlen</i>	'örök, el nem múló; ügyetlen'																								
szám	<i>számos</i>	'sok'	<i>számtalan</i>	'sok'																								
2.	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 30%;">Földrajzi név</th> <th style="width: 30%;">-i képzős alak</th> <th style="width: 40%;">Utca elnevezése</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>a) <i>Darázs-hegy</i></td> <td><i>darázs-hegyi</i></td> <td><i>Darázshegyi utca</i></td> </tr> <tr> <td>b) <i>József-hegy</i></td> <td><i>József-hegyi</i></td> <td><i>Józsefhegyi utca</i></td> </tr> </tbody> </table> <p>c) Szabályszerűség: Az eredetileg kötőjellel írt földrajzi név utcanévként (közterület megnevezéseként) egybeírandó. Az utcanévben a név(rész) mindig nagy kezdőbetűs.</p> <p><u>a) és b) 1-1 pont (csak hibátlan, teljes sor fogadható el); c) 2 pont (magyarazatként bármely más, hasonló tartalmú válasz is elfogadható).</u></p>	Földrajzi név	-i képzős alak	Utca elnevezése	a) <i>Darázs-hegy</i>	<i>darázs-hegyi</i>	<i>Darázshegyi utca</i>	b) <i>József-hegy</i>	<i>József-hegyi</i>	<i>Józsefhegyi utca</i>	Összesen	4 pont																
Földrajzi név	-i képzős alak	Utca elnevezése																										
a) <i>Darázs-hegy</i>	<i>darázs-hegyi</i>	<i>Darázshegyi utca</i>																										
b) <i>József-hegy</i>	<i>József-hegyi</i>	<i>Józsefhegyi utca</i>																										
3.	<p>a) Minden szombaton kimegyünk a piacra <u>megvenni</u> a heti zöldséget és gyümölcsöt. – <u>főnévi igenév</u></p> <p>b) A lakásfelújítás miatt hónapokon át szaladgált jó <u>szakemberek után</u>. – <u>névutós főnév</u></p> <p>c) A parkban valaki <u>segítségért</u> kiáltott. – <u>ragos főnév</u></p> <p>d) Az elért eredményeket tényszerűen <u>bemutatandó</u> készítette el a beszámolóját. – <u>beálló melléknévi igenév</u></p> <p>e) Azért mondtam el neki mindent, <u>hogy végre megértse</u>, miért nem utazhatunk külföldre. – <u>hogy kötőszós alárendelt (mellék)mondat</u></p> <p><u>Elemenként (aláhúzás és megnevezés) 0,5 pont, összesen 1 pont.</u></p>	Összesen	5 pont																									

Magyar nyelv

4.	<p>több / ször / i 1 4 2 kéz / be / sít / és / sel 1 4 2 2 4 lát / t / am / oz / tat / ni 1 3 4 2 2 2</p> <p>„furcsaság”: a toldalékok hagyományos sorrendje megváltozik (képző, jel, rag).</p> <p><u>Szavanként (csak teljes megoldás esetén) 1 pont; a magyarázat 1 pont</u></p>		
	Összesen		4 pont
5.	<p>a) tetszése szerint bánik vele (könnyen ráveszi akármire) - <i>ujja köré csavarja</i> b) betegesen sovány ember - <i>olyan (vékony), mint az ujjam</i> c) sok udvarlója, kérője van - <i>minden ujjára akad kérő</i> d) tudatosan kikezd, összevész (összeveszik) valakivel - <i>ujjat húz vele</i> e) valakinek a környezetében rossz a híre - <i>ujjal mutatnak rá</i></p> <p><u>Helyes megoldásonként 1 pont</u></p>		
	Összesen		5 pont
6.	<p>a) Nagyon tetszett nekünk, amikor táncolni kezdtél a színpadon. Utalószó: <i>az</i> Alárendelés típusa: <i>alanyi</i> b) Szándékosan olyan határidőt adott meg, amikor mindenki szabadságra akart menni. Utalószó: <i>olyan</i> Alárendelés típusa: <i>minőségjelzős</i> c) Komolyan gondoltad, amikor a pályaválasztási terveidről meséltél? Utalószó: <i>azt</i> Alárendelés típusa: <i>tárgyi</i> d) Amikor feltámadt a szél, bezártuk az ablakokat. Utalószó: <i>akkor</i> Alárendelés típusa: <i>időhatározói</i></p> <p><u>Helyes megoldásonként 1-1 pont</u></p>		
	Összesen		8 pont
7.	<p>Az első mondatban a főmondatához kapcsolódik egy célhatározói alárendelés, és ennek van alárendelve egy tárgyi mellékmondat. A második esetben kimarad a célhatározói alárendelés, de a tárgyi alárendelés célhatározóivá válik. Ugyanaz a tagmondat más-más szerepben van a két mondatban.</p> <p><u>Megállapításonként 1-1 pont</u></p>		
	Összesen		3 pont

8.	<p>a) Bajban ismerzik meg az igaz barát. Az ember bajban tudja meg, hogy ki a jó barát, ki a barátja.</p> <p>b)</p> <p>a) mutatnak vala – <i>folyamatos múlt, kijelentő mód;</i> b) indulának – <i>elbeszélő múlt, kijelentő mód;</i> c) látta volna – <i>-t jeles (befejezett) múlt idő, feltételes mód</i></p> <p>c)</p> <p>a) bízni – <i>szaglászni</i> b) barátos – <i>barát</i> c) alítá – <i>véli, gondolja</i></p> <p>d) múlt idő jelölése, igekötők írása, képzők, határozó ragok változása (pl. <i>természeti</i>)</p> <p><u>Helyes megoldásonként 1 pont (a b) feladatrészben 0,5 pont adható, ha csak a múlt időt adja meg)</u></p>	1 3 3 3	
	Összesen		10 pont
9.	<p>a) – 5; 6.; b) - 1; c) - 2; d) - 4; e) – 3</p> <p>1) A mondat alanya főnévi igenév. b) Nekem nagyon fontos itt <i>lennem</i>. 2) A mondat állítmánya összetett. c) A telefon a <i>barátomé volt</i>. 3) A birtokos jelző főnévi igenév. e) Itt az ideje <i>elmondani</i> neki. 4) A minőségjelző névutómelléknevet tartalmaz. d) A <i>ház...melletti</i> parkolóban áll az autónk. / A ház <i>melletti</i> parkolóban áll az autónk. 5) Az összetett állítmány névszói része halmozott. a) Tavalay <i>hosszú volt</i> a tél, és <i>hideg</i>. 6) A mondatban szereplő állítmányoknak közös határozói bővítményük van. a) <i>Tavalay</i> hosszú volt a tél, és hideg.</p> <p><u>Hibátlan megoldásért állításonként 2-2 pont; 1 pont, ha az elemzésben hiba van; 0 pont, ha az állítás tartalmának nem felel meg a mondat</u></p>		
	Összesen		12 pont
10.	<p>a) Ki van téve a helyi <i>vagy</i> lokális hatásoknak – <i>ugyanazt jelenti a két szó, elég egyszer</i></p> <p>b) Helyesen: <i>gyakoribbak</i> – hasonló alakú szó tévesztése</p> <p>c) <i>...magyar-történelem</i> szakon... – a hivatalos nyelvben kerüljük a kicsinyítést</p> <p>d) Az <i>ő</i> inkább élőlényekre használatos, tárgyra ebben az esetben a mutató névmás: „Ez egy valódi bőrből készült harmincnyolcas.</p> <p>e) Más jelentésű idegen szó helytelen használata – <i>neuralgikus</i></p> <p>f) Felesleges a névutós szerkezet – <i>az eddigi célokért folytatjuk</i></p> <p>g) A bizalmas, tréfás köznyelvi szófordulatot nem bírja el egy szakcikk – <i>nagy/rendkívüli/óriási szerencséje van</i>.</p> <p>h) Szóláskeveredés – <i>tüske a köröm alatt és szálka a szemében</i> megkülönböztetendő</p> <p><u>Helyes megoldásonként 1 pont</u></p>		
	Összesen		8 pont

11.	<p>zeneiség</p> <ul style="list-style-type: none"> • hangutánzó szavak: <i>dobog, döng, ropog, zúg, fröcsög</i> • hangulatfestő szavak: <i>ömlik, lüktet, buggyan</i> • hangszimbolikai jellemzők: egyensúly a magas és a mély magánhangzók között (31 magas, 31 mély) • lágy mássalhangzók: <i>-ng, Ömlik a láva a mélyben, féli a lélek</i> • kemény, gyorsító hatású mássalhangzók: <i>fortyog, ropog, buggyan, fröcsög</i> <p>alakzatok</p> <ul style="list-style-type: none"> • ismétlés: cím és a verszárlat • párhuzam: az emberi test működése és a vulkáni működés szóhasználata • ellentét: <i>volt – nincs, rettentő zaj – apró csend, test – lélek</i> • felsorolás: <i>fortyog a tűz – ömlik a láva</i> • halmozás: <i>dobog – döng – fortyog – ömlik, lüktet – buggyan – fröcsög</i> <p><u>Helyes megoldásonként 1 pont; zeneiség 4 pont, alakzatok 4 pont</u></p>		
	Összesen		8 pont
12.	<p>Például</p> <p>A) A jó végül mindig győzedelmeskedik a rossz felett.</p> <p><i>A legkevésbé sem értek egyet ezzel, mert/hiszen</i></p> <p>Állítás 1: <i>Az emberi életben nincs „mindig”, az esetek egyediek.</i></p> <p>Állítás 2: <i>A jó és a rossz viszonylagosak egy emberi szituációban, és egyik sem kizárólagos.</i></p> <p>Példa: <i>Egy veszekedésben például csak ritkán érvényesül a józan ész, a jó, legtöbbször a hangosabban kiabáló győz.</i></p> <p>Összefoglalás: <i>Az állítás általános és homályos fogalmakra épít, számos példa az ellenkezőjét bizonyítja.</i></p> <p><u>Elemenként 1 pont</u></p>		
	Összesen		12 pont
13.	<ul style="list-style-type: none"> • Mi a kapcsolat a Tetra Pak és az FSC® (Forest Stewardship Council®, magyarul Felelős Erdőgazdálkodás Tanácsa) között? <i>(az egyik legfontosabb környezetvédelmi jelzés, amely a Tetra Pak italos kartondobozain is széles körben fel van tüntetve)</i> • Miért baj, ha kiirtják az erdőt? <i>(az erdők megelőzik az eróziót, védik a termékeny talajréteget stb.)</i> • Miért fontos, hogy az emberek ismerjék az FSC védjegyet? <i>(felelősségteljesen kell élni, védeni az erdőket a túlzott fakitermeléstől, így támogathatják a felelős erdőgazdálkodást)</i> • Mennyi idő alatt vásárolunk kb. 60 millió darab dobozt Magyarországon? <i>(1 hónap)</i> • Léteznek-e Tetra Pak dobozok FSC jelzés nélkül? <i>(igen)</i> • Határozza meg a <i>tanúsított</i> szó jelentését! <i>(az FSC jelzés tanúsítja a minőséget, ebben az esetben a megújuló erőforrás biztosítását)</i> • Miből készül egy FSC jelzésű dosszié? <i>(fából, melyet felelős erdőgazdálkodásból állítanak elő)</i> • Az erdők hány százalékából készülhetnek FSC jelzésű termékek? <i>(15%)</i> <p><u>Helyes válaszonként 0,5 pont</u></p>		
	Összesen		4 pont

14.	Pontozási javaslat Ha a versenyző kitér: <ul style="list-style-type: none">• a szerkezetre: 1 pont• a terjedelemre: 1 pont• az érvelésre, logikusságra: 3 pont• a meggyőzésre, stílusra: 3 pont• az olvasóval való kommunikációs kapcsolatra: 2 pont• műfaj (újságcikk) sajátosságaira: 2 pont		
		Összesen	12 pont
		Összesen:	100 pont

Beküldendők a legalább 50 pontot elért feladatlapok!